

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.010/2017/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Firtkó Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Firtkó Tibor ügyvéd, címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Perédi Tamás ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. r. és II.rendű alperes neve (címe) II. r. alperes ellen szerződés részbeni érvénytelenségének a megállapítása iránti perében a Miskolci Törvényszék 13.P.21.229/2016/14. számú ítélete ellen az I. r. alperes részéről 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. r. alperest, hogy fizessen meg a felperes részére 15 napon belül 6350 (Hatezer-háromszázötven) forint összegű másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes és a II. r. alperes jogelődjei (**N. N.** és II.rendű alperes neve), mint adósok és zálogkötelezettek, valamint az I. r. alperes, mint hitelező 2007. július 4. napján devizában nyilvántartott, jelzálog típusú kölcsönszerződést kötöttek. A szerződést **Dr. M. M.** közjegyző szám alatt foglalta közjegyzői okiratba.

A kölcsön összege 4 000 000 forint, futamideje 240 hónap, induló teljes hiteldíjmutatója évi 7,7%, induló ügyleti kamata 5,2 % volt.

A kölcsönszerződés III. pontja szerint: „A Szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az Adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében, annak közokirati tanúsításaként, az Adósoknak a Hitelezőknél vezetett számlái és a Hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el. Az Adósok és a Zálogkötelezettek alávetik magukat annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján az Adósok terhére fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is, a Hitelezők felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.”

A felperes módosított kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés III. pontjának 2. és 3. mondata nem vált a szerződés részévé. Arra

hivatkozott, hogy e kikötés a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-ának b) és j) pontjai alapján tisztességtelen. A tisztességtelen szerződési feltétel semmis, a részleges érvénytelenség miatt a rendelkezés „kihullik”, és azt úgy kell tekintetni, mintha a szerződés a semmis rendelkezés nélkül jött volna létre.

Az I. r. alperes érdemi ellenkérelmében a módosított kereset elutasítását kérte.

A II. r. alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság 14. sorszámú ítéletében megállapította, hogy a peres felek között 2007. július 4. napján kelt, közjegyzői okiratszámú szerződés III. pontjának fentebb idézett rendelkezése érvénytelen. A II. r. alperest a fenti rendelkezés túrésára kötelezte. Kötelezte továbbá az I. r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 30 480 forint perköltséget, valamint az államnak az adóhatóság felhívására 18 000 forint feljegyzett illetéket. Megállapította, hogy 18 000 forint illeték az állam terhén marad, valamint, hogy a perben felmerült egyéb költségeiket a felek maguk viselik.

Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése szerint tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

Felhívta továbbá a R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjait, amelyek szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely:

- kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e
- a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

Az elsőfokú bíróság szerint a szerződés III. pontjában az I. r. alperes elfogadtatta az ügyféllel azt, hogy a bank nyilvántartásai, bizonylatai alapján kimunkált és meghatározott tartozás szolgáljon olyan közokirat alapjául, amely felhasználásával végrehajtási eljárás kezdeményezhető. Ezzel a felperesre nézve terheesebb a bizonyítási kötelezettség, hiszen az őt terheli abban az esetben is, ha a tartozást követelő bank kezdeményez eljárást. Ez esetben ugyanis közokirat hiányában a bank lenne köteles bizonyítani a követelése fennállását és annak összegét. Nem arról van szó, hogy a bank által kimutatott tartozás ismeretében tesz az adós közjegyző előtt tartozáselismerő nyilatkozatot. Bár a közokirattal szemben is helye van ellenbizonyításnak, a banki igényérvényesítés esetén azonban ez a kikötés a fogyasztó hátrányára változtatja a bizonyítási terhet.

Az I. r. alperesnek a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 206. §-ának (1)-(2) bekezdéseiben foglaltakkal való védekezése kapcsán kifejtette, hogy az adós rendszeres tájékoztatására vonatkozó rendelkezés a fogyasztóvédelem célját szolgálja, és a bank ezen kötelezettsége nem azt jelenti, hogy ha a banki kimutatást az adós 60 napon belül nem vitatja, arról közjegyzői ténytanúsítvány állítható ki. Ebből adódóan nem fogadta el az elsőfokú bíróság az I. r. alperes azon védekezését, hogy a vitatott szerződéses kikötés már csak azért sem lehet tisztességtelen, mert azt jogszabály állapítja meg.

A perköltségről a törvényszék annak figyelembe vételével határozott, hogy a felperes

eredetileg két szerződéses kikötés érvénytelenségét állította a perben, melyek közül az egyik tekintetében keresetétől elállt. A felperes részére járó perköltség tekintetében a jogi képviselő munkadíját megbízási szerződésben foglalt ügyvédi munkadíj alapulvételével határozta meg, azzal, hogy a díjat a pertárgyértékre és a kifejtett ügyvédi tevékenységre tekintettel leszállította, valamint abból levonta az I.r. alperest a kereseti kérelem leszállítása miatt megillető jogi képviselői munkadíj összegét.

A határozatlan pertárgyérték alapulvételével számított, és le nem rótt kereseti illeték viseléséről úgy rendelkezett, hogy az I. r. alperes köteles viselni a pervesztességére eső kereseti illetéket, míg a keresetleszállításával érintett részben a feljegyzett illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen az I. r. alperes élt fellebbezéssel, melyben annak megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, valamint a felperes perköltségben marasztalását kérte. Fellebbezésében az elsőfokú eljárásban is előadott védekezését ismételte meg. Hangsúlyozta, hogy a közokirati ténytanúsítványra vonatkozó kikötéssel a felek a bankot terhelő bizonyítási kötelezettség teljesítésének *módjában* állapodtak meg. A Hpt. 283. §-ának (1) és (3) bekezdései szerint a bank a felmondás előtt ugyanis köteles a követelését részletesen bemutató forgalmi összesítőt készíteni, és azt az adós rendelkezésére bocsátani, ezzel a jogalkotó a hitelnyújtó pénzügyi intézményre telepítette a követelés bizonyítására vonatkozó kötelezettséget. Az I. r. alperes szerint a közjegyzői ténytanúsítvány a fizetési felszólításban szereplő követelésnek az alperesi nyilvántartásokkal való összhangját igazolja.

A Hpt. 275. §-ának (2) bekezdésére hivatkozással állította továbbá, hogy a jogalkotó a szerződéses jogviszony fennállása alatt és annak lezárását megelőzően is időszakos tájékoztatási kötelezettséget ír elő. Annak tartalmát az adós vitathatja, sőt a 28/2014. (VII.23.) MNB rendelet alapján panasszal is fordulhat a pénzügyi intézményhez. Ezáltal a jogalkotó a fogyasztóvédelmi szempontokat érvényre juttatta. A perben vitatott szerződéses kikötés az I. r. alperes szerint erre épül, és abban a felek arról állapodtak meg, hogy a fenti jogszabályi rendelkezésekkel előírt tartozás-kimutatásokat közjegyzői tanúsítvány hitelesíti. Mivel a kimutatás kötelezettségét jogszabály írja elő, az a Ptk. 209. §-ának (6) bekezdése értelmében nem lehet tisztességtelen.

A Hpt. 206. §-ának (2) bekezdésével összefüggésben kiemelte, hogy a követelés érvényesíthetőségét nem érinti, ha az adós a banki kimutatással nem ért egyet. Ebből következően a közjegyzői ténytanúsítványnak sem előfeltétele, hogy az adósok elfogadják a pénzügyi intézmény által kimutatott tartozást. Ha pedig a bank jogosult az így kimutatott tartozása érvényesítése iránt eljárni, akkor a közjegyzői tanúsítvány igénybevétele sem lehet tisztességtelen.

Nem biztosítja a szerződéses kikötés a bankot a szerződés egyoldalú értelmezésére, és a szerződésszerű teljesítés egyoldalú minősítésére sem. A Hpt. biztosította az adósnak a kifogás lehetőségét, ha ezzel nem él, az azzal a következménnyel jár, hogy elfogadta a pénzügyi intézmény által közölt adatokat.

Nincs jelentősége a vitatott kikötésnek azért sem, mert a forintosítási törvény által meghatározott forint összeg lépett a bank által korábban nyilvántartott követelés összegének a helyébe.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, annak helyes indokai alapján.

Az ítélőtábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján

tárgyaláson kívül bírálta el, és azt alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból helyes végkövetkeztetésre jutott. Az ítélete indokolásában foglaltakkal a másodfokú bíróság egyetért, azt a fellebbezésben foglaltakra tekintettel a következőkkel egészíti ki:

A Rendelet (R.) szerződéskötés időpontjában hatályos 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjai alapján nem minősül tisztességtelennek a szerződéses kikötés önmagában azért, mert a szerződés szerint a mindenkori kölcsön- és járuléktartozás meghatározása során a bank üzleti könyvei, nyilvántartásai jelentik a kiindulópontot. A kikötés tisztességtelensége szempontjából annak van jelentősége, hogy a szerződés szövege tartalmaz-e olyan nyilatkozatot, amellyel az adós feltétlenül és ellenvetés nélkül aláveti magát a bank által a saját üzleti könyvei, kimutatásai alapján készített és közjegyzői okiratba foglalt tartozáskimutatásnak, és azt, mint közjegyzői ténytanúsítványt fogadja el a mindenkori tartozása közokirati tanúsításaként.

A perbeli szerződés pedig ilyen, a felperes feltétlen és ellenvetés nélküli elfogadó nyilatkozatát tartalmazza. A vitatott szerződéses kikötés szövegének nyelvtani értelmezéséből az következik, hogy az I. r. alperes nyilvántartása, és az ezen alapuló tartozáskimutatása nem pusztán kiindulópontként szolgál, hanem az adós az ezen alapuló közjegyzői ténytanúsítványt fogadja el a mindenkori tartozása és annakösszecszerűsége közokirati tanúsításaként. Az I. r. alperes erre történő hivatkozásával szemben tehát a felperes nem pusztán a tartozása tanúsításának formáját ismerte el, a vitatott kikötésben nem pusztán a bizonyítás módjában állapodtak meg, hanem a felperes annak vetette alá magát, hogy a tartozása mindenkori összegét a bank egyoldalúan megállapítsa, és a közlése alapján azt a közjegyző közokiratban tanúsítsa.

Nem helytálló az I. r. alperes azon érvelése, hogy a bankot a Hpt. 283. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján a felmondás előtt, a Hpt. 275. §-ának (1) bekezdése szerint pedig évente tájékoztatási kötelezettség terheli, e körben köteles teljes körű, írásbeli kivonatot készíteni a tartozásról, amely ellen a fogyasztó kifogással (panasszal) élhet. Egyrészt a fellebbezésben felhívott jogszabályhelyek a 2014. január 1. napjától hatályba lépett 2013. évi CCXXVII. törvény (a továbbiakban: új Hpt.) rendelkezései, a perbeli kölcsönszerződésre azonban az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) szerződéskötés időpontjában hatályos rendelkezései irányadóak. Másrészt a keresettel érintett kikötés esetében nem arról van szó, hogy a bank által készített - adott esetben a fogyasztó részére számszakilag is levezetett - tartozásról, annak ismeretében tesz az adós közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot. A szerződés III. pontjában a felperes azt fogadta el, hogy a tartozása mindenkori mértékéről a hitelező egyoldalúan készített kimutatását, mint a mindenkori kölcsön- és járuléktartozása *tényét és összegét* elfogadja, az a bank kérésére közjegyzői okiratba foglalható, és egy esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése érdekében felhasználható. Önmagában az I. r. alperes által hivatkozott kimutatás készítése kötelezettség, és a fogyasztót azzal szemben megillető kifogásolás joga nem érinti a szerződés III. pontjában foglaltakat. Ezen pontban ugyanis nem az ilyen módon elkészített, és a felperesi fogyasztó által (meg)ismert, adott esetben kifogásolt tartozáskimutatás közjegyzői okiratba foglalásáról van szó. Ebből adódóan az I. r. alperes által hivatkozott, jogszabályon alapuló közlési kötelezettség nem eredményezhette a Ptk. 209. §-ának (6) pontjában foglaltak alkalmazását sem.

A perbeli kikötés következménye tehát valóban az, hogy a tartozás mértékéről és az adós szerződésszerű teljesítéséről egyoldalúan az I. r. alperes dönt, a kikötés szövegezése mellett a bizonyítási teher a felperes hátrányára megfordul. Kétségtelen, hogy a Pp. 196.

§-ának (6) bekezdése alapján a közokirattal szemben is van helye ellenbizonyításnak. A szerződés III. pontjának szövegezése és annak következményei miatt azonban az ellenbizonyításra a felperesi adós köteles, azaz neki kell bizonyítania azt, hogy a bank által közölt adatokon alapuló, közokiratba foglalt tartozás ténye, vagy összege nem felel meg a valóságnak.

Nem volt alapos az I. r. alperesnek a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Közjegyzői tv.) 111. § -ának (1) bekezdésével kapcsolatos okfejtése sem. E jogszabályhely alapján a közjegyzői okiratok az ügyleti okirat és a ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a ténytanúsító okiratban a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában.

A Közjegyzői tv. 112. §-ának (1) bekezdése szerint a közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, a teljesítés módját és határidejét. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése alapján, ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa.

A Közjegyzői törvény 113. §-a szerint pedig a közjegyző felel azért, hogy a közjegyzői okirat a valóságnak megfelelően tartalmazza a közjegyző jelenlétében történt tényeket.

Az idézett jogszabályi rendelkezésekből is következik, hogy a közjegyző csak az alaki kellékek vizsgálatát köteles elvégezni, ezen túlmenően a fennálló tartozás jogalapját ésösszagszerűségét nem ellenőrzi. Ebből következően a közjegyzői okirat és ténytanúsítvány garanciális szabályai sem változtatnak azon, hogy az adós szerződésszerű teljesítését a hitelező határozza meg, és az ellenbizonyítás kötelezettsége az adóst terheli.

Végül az ítéltábla rögzíti, hogy a 2015. évi CXLV. törvény rendelkezései sem zárják ki a vitatott szerződéses kikötés tisztességtelenségének megállapíthatóságát. Ahogy arra a másodfokú bíróság fentebb már többször is utalt: a kikötés egyoldalúsága, a fogyasztóra nézve indokolatlan hátránya abban áll, hogy a felperesi adós arra vállalt kötelezettséget, hogy egy esetleges végrehajtási eljárás során feltétlenül elfogadja a banki kimutatást, mint közhiteles okiratba foglalt bizonyítékot, és a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozást. A mindenkori tartozás tényének ésösszagszerűségének, ezek egyoldalú megállapításának és közokiratba foglaltatásának van tehát jelentősége, nem annak, hogy az deviza, vagy forint alapon van-e elszámolva.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kölcsönszerződés kifogásolt pontja a R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjaiba ütközik. Az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az I. r. alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért az ítéltábla a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes jogi képviselőtével felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (3) és (5) bekezdései, valamint 4/A. §-a alapján az ügyvédi munkadíj, mint másodfokú perköltség megfizetésére. A perköltség tekintetében a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Debrecen, 2017. március 10.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsán Annamária s.k. előadó
bíró, Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő